

intra

Intra Mölntorp AB

Från spik och smedja till designade
diskbänkar och robotar

VD Informerar.

Industriverksamheten här i Mölntorp har en tradition, som kanske tillhör de allra äldsta här i landet. Historien berättar att det här har bedrivits industriell verksamhet sedan 1500-talet. Kurt Larsson berättar om detta i sin artikel om företagets historia på efterföljande sidor. Framför allt har det bedrivits industriproduktion i bolagsform under mer än hundra år.

Under dessa år har det här på Mölntorp tillverkats många fina och efterfrågade produkter.

Här har tillverkats allt från svärd och hushållsartiklar till våra nuvarande designade högkvalitativa diskbankar i rostfritt stål.

Kanske är det den långa traditionen som är grunden till de försäljningsframgångar som vi har idag.

Verksamheten här i Mölntorp ägs idag av Intra Holding AS, som är ett norskt familjeföretag. Intra Mölntorp är därmed ett företag inom en internationellt arbetande koncern med företag och verksamheter i Norge, Sverige, Danmark, Tyskland och Polen.

Redan under 60-talet anlätades här på Mölntorp professionell hjälp för produktutformning. Designern då var ingen mindre än Sigvard Bernadotte. Denna tradition har under 90-talet följts upp genom att anlita den norska industri-designern Odd Thorsen. Detta har bland annat bidragit till att vi på Mölntorp idag tillverkar rostfria produkter, som betraktas som absoluta spetsprodukter sett ur ett internationellt perspektiv.

Vår hantverksmässiga tradition i kombination med god produktdesign och nu alltmer modern produktionsteknologi gör Intra Mölntorp till ett företag med goda framtidsutsikter. Detta bekräftas med det avtal som har tecknats med det amerikanska företaget American Standard om leveranser till USA-marknaden till ett värde av ca. 70 milj. SEK per år under i första hand en treårsperiod. För att klara detta åtagande samt i övrigt fortsatt försäljningsutveckling investeras nu ca. 15 milj. SEK i produktionsutrustningar för svetsning, slipning och polering.

Med dessa nya investeringar har vi under de senaste fem åren investerat mer än 30 milj. SEK i maskiner, verktyg och byggnader.

Vi är för närvarande ca. 90 personer som arbetar här på Mölntorp och vi kommer att sälja för omkring 125 milj. SEK under 2002.

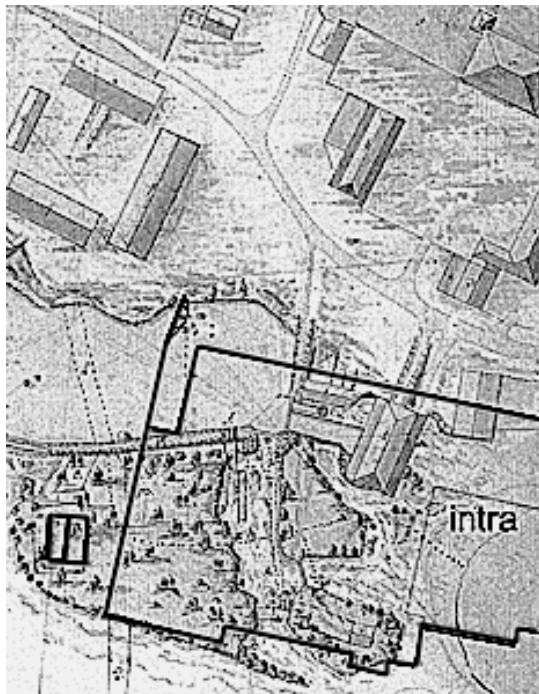
Mölntorp i augusti 2002

Roland Mowitz

Det var vid vattenfallet man tog kraften

På platsen där Intra i dag har sin fabrik vid Mölntorpsfallet har för hundratals år sedan funnits verksamhet. Kvarnar som drevs av vattenfallets kraft har funnits sedan 1300-talet. I mitten på 1500-talet hade Gustaf Wasa en spiksmedja på platsen. Det gick åt spik av alla dimensioner vid byggande av Kungsladugården och andra byggen i anslutning till slottet i Strömsholm.

Kartan till vänster är från 1803.

Herrgården med flyglar, längst upp till höger. Den s. k. Stampholmen längst ned.

Inom de två markerade områdena där Intra i dag är belägen fanns enligt brandförsäkringsbrev från 1811

- enbladigt sågverk
- kvarn från 1796
- kvarnstall
- smedja
- stamphus
- hjulhus till stampen
- tegelugn, tegelmagasin, tegellada

Mölntorps Smidesfabrik

Den 4 februari 1871 undertecknades ett arrendekontrakt mellan Per Magnus von Unge, Mölntorps Gård, och svärdfejare Gustaf Emanuel Svalling och hans svärfar smedsmästare Carl Johan Lamberg, båda från Eskilstuna. Gården hade därmed arrenderat ut Mölntorpsfallet, även benämnt Kvarnströmmen och Spikströmmen.

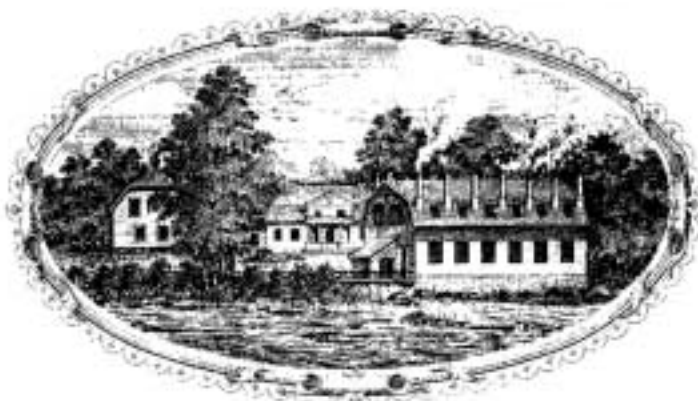
Redan på hösten samma år stod anläggningen så pass klar att man kunde börja smida den Svallingska timmermansborren, navare.

Svärdfejaren, en hantverkare som monterar, polerar och dekorerar svärds klingor, tillverkade också sablar och stickvapen.

Natten till den 28 oktober 1879 väcktes folket i Mölntorp av att fabriken brann. Den byggdes dock snabbt upp igen.

Bokslutet 1874 visar på ett tillverkningsvärde av 79.773 kronor för borrar, liar, besman, klingor, strykjärn, knivar, floretter och ugnsjärn.

När Svallings svärfar drog sig tillbaka år 1875 köpte von Unge på Mölntorps Gård hans andel i fabriken. År 1895 övertog gården hela smidesverksamheten nu under namnet Mölntorps AB.

Mölntorps Smidesfabrik på 1870-talet

Mölntorps Aktiebolag

Den nu 33-åriga Richard von Unge blev chef för fabriken. Man experimenterade med att göra pressade plåtdetaljer som skopor, oljekannor och andra mindre artiklar. Verksamheten ledde till att man 1907 gjorde en betydande tillbyggnad.

Investeringar i byggnader och inventarier kostade dock räntepengar. Dessutom ville några av syskonen få ut sitt arv i kontanter. Därför beslutades 1913 att man skulle sälja vattenfallet, deras största tillgång.

Gustaf Lundberg

År 1913 kom på grund av krisen att bli ett händelserikt år på fler sätt. En 39-årig verkmästare från Eskilstuna anställdes för fabriken 50-tal arbetare. En duglig man visade det sig.

Gustaf Lundberg blev 1923 disponent. Han kom att få stor betydelse för fabriken och för hela Mölntorps samhälle. Inget beslutades utan att man först konsulterat disponenten.

Gustaf Lundberg demonstrerade gärna för besökande tidningsreportrar det goda samarbetet med arbetarna. Vid den obligatoriska rundvandringen i fabriken kom man händelsevis förbi fackets ordförande Alfred Danielssons arbetsplats. Gustaf knackade honom på axeln och Alfred tog utan

kommentar fram snusdosan och Gustaf tog en pris. Den händelsen refererade journalisterna gärna i tidningen.

Ett samarbete med Avesta Jernverks AB 1926 lade grunden till kunskapen om hur man tillverkar detaljer i rostfritt stål. År 1936 var därför disklådor i rostfritt en volymprodukt.

Disponent Gustaf Lundberg hade tjänat fabriken i 35 år då han 1948, vid 76 års ålder, lämnar över chefskapet till sin son Lars. Han hade under sina år i Mölntorp belönats med två guldmedaljer och dessutom fått Vasaorden.

PLM

Den 1 november 1917 såldes fabriken till Kungsörs Bleckkärlfabrik. Och den 18 december 1918 bildades Aktiebolaget Plåtmanufaktur PLM, där fabriken kom att ingå. Fabriken tillverkning under 1920-talet kan delas upp i tre grupper

* Smidesprodukter från Svallings tid, besman, borrar, strykjärn, yxor, m.m.

* Plåtpressningsdetaljer sedan von Unges tid, oljekannor, förtennade silar, skopor, hinkar

* Rostfria artiklar från slutet av 1920-talet, restaurang- och sjukhuskärl, kötråg, hinkar, kaffepannor m.m.

1930 fick man diplom på stockholmsutställningen.

Under kriget i början av 1940-talet hade man stora beställningar på bensinfat. Som mest tillverkades 5.000 fat i månaden.

1948 flyttades hela diskbänktillverkningen inom PLM från Ulvsunda till Mölntorp.

I mölntorpsfabriken tillverkades också under 1950-1960 talet de av Sigvard Bernadotte designade hushållsartiklarna.

GUSTAVSBERG

1969 sålde PLM mölntorpsfabriken
till Gustavsberg VVS AB

In på 1970- talet hade fabriken expanderat till omkring 200 anställda som tillverkade ca. 350 tusen diskbänkar per år. Lagret av det producerade byggdes upp. Alla tillgängliga lokaler på bl. a. Mölntorps- och Herrevads gård togs i anspråk.

I början av 1977 lanserades Sparbänken, en ny snål diskbank. Diskhon blev försedd med gummipropp varvid man sparade 75 % vatten vid diskning.

1978 började specialbänkar för husvagnar att tillverkas samt emaljerade spishällar.

Samma år lanserades också den runda diskhon i Sverige. Den fick dock hård kritik av konsumentverket. I dag är den en världsprodukt som tillverkas inom Intra i Danmark

I oktober 1979 fick Gustavsberg den första provorden från USA. Förhoppningarna var högt ställda men framgången uteblev.

Första vinsten, 0,6 miljoner, sedan mitten av 1970- talet kunde presenteras i maj 1980.

Det meddelades också att sjukfrånvaron och personalomsättningen var låg.

I februari 1985 hade den vikande byggkonjunkturen i Europa och därmed den hårdnande konkurrensen gjort det nödvändigt för Gustavsberg att drastiskt reducera arbetsstyrkan i Mölntorp till 83 anställda.

INTRA Gustavsberg Rostfria AB

1988 ombildades mölntorpsfabriken efter att Gustavsberg nu överlätit 53 % av aktierna.

I juni 1989 meddelas att Intra- Gustavsberg skall investera 9 miljoner i maskiner och på arbetsmiljön. Duschkar i emaljerad plåt börjar tillverkas. Planen var 20 000 kar per år.

intra

IntraHolding Aktieselskap

Intra A/S, med säte i Trondheim, förvärvade 1991 Gustavsbergs del i fabriken.

Intra Mölntorp AB bildades. Fem andra företag ingår också i Intra- gruppen.

Intras affärs- och produktionsverksamhet är i allt väsentligt diskbänkar, rostfri sanitetsutrustning, rostfria tvättställ och minikök.

Namnet Intra kommer från latin och betyder *-invändigt -inomhus*.

Embryot till Intra återfinns vi 1947 strax efter andra världskriget. En herre från Trondheim, Konrad Lassen, fick kontakt med en svensk firma som tillverkade tvättställ och andra artiklar i rostfritt stål. Han bildade då företaget Byggeartikler A/S. Företaget expanderade starkt på den Norska marknaden under åren. 1988 köpte man in sig på den Svenska och Danska marknaden genom samgående med Gustavsberg i Sverige och Juvél i Danmark.

1994 etablerade man sig i egen regi i Polen och 1996 i Tyskland.

Intra koncernen har idag 297 medarbetare och beräknas omsätta ca 490 miljoner svenska kronor år 2002.

intra

Mölntorp AB

Med Intras intressen i Mölntorp blev fabriken satt under lupp. Man sökte samverkans effekter inom Intras olika produktionsställen. Produktsortimentet ändrades också delvis. Efter de första åren på 1990- talet som var kritiska för Mölntorp beslutades en satsning på produktutveckling och export. Därmed startade en intensiv period vid fabriken.

Tillverkning av emaljerade duschkar var igång och 1991 började också kompletta minikök att tillverkas. Båda blev snart volymprodukter och lönsamheten började infinna sig.

Under hösten 1996 lanserades en ny, modernt designad, diskbanksserie -Eurora. Den blev en succé. Med god lönsamhet fortsatte investeringarna. Två robotar installerades

2000 och fler är att vänta under 2002. Nya kontorslokaler byggdes ovanpå befintliga omklädningsrum och personalen fick ett nytt lunchrum, allt klart under 2001.

Intra går "köksvägen till USA".

Fabrikerna i Mölntorp och Malvik, i Trondheim, skall tillsammans under 2002 skeppa ca 12.000 diskbänkar över Atlanten. Det amerikanska företaget letade efter exklusiv köksutrustning på Internet och fann Intras hemsida.

Fackklubben

Metallarbetarförbundets avdelning 242 bildades i Mölntorp den 20 juli 1918.

I början av 1920-talet, efter första världskriget, gick hela världen in i en djup lågkonjunktur, en depression. Fabriken i Mölntorp skonades inte. Nästan hela arbetsstyrkan vid fabriken blev arbetslös, 26 familjeförsörjare och 12 ensamstående. De arbetslösa fick nu gå ut i nödhjälpsarbete, vilket bestod i arbete på vägarna vid Harbacken och Skumpa.

På 1930-talet kom åter en lågkonjunktur. Den startade med kraschen på börsen i New York oktober 1929 och följdes av Kreugerkraschen 1932. Mölntorpsfabriken klarade sig trots allt ganska bra, mycket tack vare den framsynte Gustaf Lundberg och övergången till rostfria artiklar.

1975 gick arbetarna ut i en vild strejk för att få igenom kravet på månadslön. Gustavsberg i Mölntorp, som tillhörde KF-koncernen, blev först inom hela koncernen med ett lokalt medbestämmandeavtal MBL. Förhandlingarna hade då pågått i åtta månader.

Nästan hela 1980-talet blev ett turbulent år för de anställda med många varsel och neddragningar bland både tjänstemän och kollektivanställda.

En veteranklubb startades på hösten 1992. För att bli medlem krävs 25 anställningsår inom företaget.

Mölntorp i augusti 2002

130 års teknikutveckling

Räckhammare från Svallings tid

Användes vid smidning av liar och timmermansborrar.

Med en räckhammare hamrades ett glödgat ämnesjärn till önskad längd och form.

ABB-robot

Roboten flyttar plåten mellan håslagningspress, kantpress och hörnsvets.

130 års produktutveckling

Besman

Navare

Eurora 60